

muligvis kunde blive enige om noget ganske Andet, end hvad der er opstillet i det foreliggende Lovforslag.

Brasch: Jeg havde ikke tænkt at tage Ordet under denne Sags Behandling, da der jo i Kjøbstadskommissionens Betænkning er givet en udtømmende Fremstilling af de om denne Sag førte Forhandlinger; men de forskellige Udtalelser, der ere faldne her, give mig dog Anledning til at gjøre nogle Bemærkninger. Man er her idag ved denne Iste Behandling gaaet overordentlig meget ind paa Detaillen og er maake derved noget kommet til at overse det almindelige Synspunkt, hvorpaa Lovforslaget hviler. Vi ere imidlertid nu — som jeg antager, imod Slutningen af Forhandlingerne — komne noget ud over det Specielle og ind paa det Almindelige, idet den ærede sidste Taler har leveret et stort Bidrag i Retning af almindelige Betragtninger. Jeg beklager, at den meget ærede Landstingsmand, der viselig har en ikke ringe Begavelse til at fremsætte sine Meninger, altid retter sine Udtalelser imod saadanne Foranstaltninger, der vise Indrømmelser ligeoverfor Kjøbstæderne. Jeg kan ikke negte, at den ærede Taler forekommer mig at have set sig blind paa Tilstandene i Kjøbstæderne. Den ærede Landstingsmand har oprullet et Billede af, hvorledes Forholdene ere i Kjøbstæderne; han har fremhævet de store Fordringer, som Beboerne af disse gjøre, han har fremhævet de Foranstaltninger, som man træffer i Byerne, og som gaa langt ud over det Naturlige. Men den ærede Taler har i denne sin Fremstilling overset et meget væsentligt Moment, nemlig dette, at de paa pegede Foranstaltninger ikke ere til for Kjøbstaden alene, men ogsaa for Andre, der komme til Byen, altsaa for den store og talrige Befolkning udenfor den, ja at Byens Beboere ofte ikke nyde ringeste Godt deraf; og jeg vilde meget ønske, om Landbefolkningen vilde søge noget mere, end Tilfældet er, at bringe det, den ser i Byen, til Anvendelse ude hos sig. Jeg har saaledes nylig gennemvandret Landsbyer, hvor det ikke var muligt at komme igennem, uden at vade til Knaerne. — Der er blevet sagt, at ved denne Kommissions Sammentreden har man opnaaet det store Gode, at de Betragtninger, der i rigt Maal have gjort sig gjældende fra Kjøbstædernes Side, ere nu ved Kommissionens Forhandlinger bleve underkendte. Nej, det forholder sig ingenlunde saa. Sagen er virkelig den, at man ikke har kunnet negte, at Loven af 1857 har grebet stærkt, alvorligt og vedvarende ind i den Tilstand, der bestod; men den Kommission, der blev nedsat, var ingenlunde blind for, hvor Livets Tegnspegede hen, var ikke blind for, at Forholdene havde formet sig saaledes, at man maatte forlade det oprindelige Standpunkt, man havde staaet paa, om man end kunde synes, at det havde været billigt, om man havde taget en lille Smule mere

lempelig paa de Forhold, der havde dannet sig under en vedvarende Tilstand, som havde en besyttende Karakter, og om man havde indført visse modificerende Bestemmelser, saaledes at man gradvis og lidt efter lidt gik over til de Foranstaltninger, der pegede i Retning af Frigjørelse. Det kunde man have gjort, og jeg har en levende Følelse af, at d'Err., der vare med til at vedtage Loven, senere ere komne til Erkjendelse af, at man i det Dieblit gik lidt for vidt, og at de Frister, man satte, gjerne kunde have været udstrakte lidt mere. Den ærede 4de Landstingsmand for 2den Kred (Haa) accentuerede meget stærkt, at det for ham havde noget Pinligt at være ved en Lov, der gik ud paa en Udviikling af Frigheden; men det ærede Medlem vil dog ikke et Dieblit kunne benegte det Forstandige i, at man, naar man har givet en indgribende Lov, der er bygget paa ganske nye Principer og væsentlig omformer de gamle Forhold, finder, at en saadan Lov nok efter 15 Aars Forløb kan være moden til fornyet Prøvelse. Vi gaa jo langt videre med Love af meget mindre Betydning, idet det jo er blevet meget yndet at fastsætte en Revision om 5 Aar; medens man her med Hensyn til Næringsloven først forlanger en Revision efter 15 Aars Forløb. Naa, saa kom altsaa Revisionen; Ministeriet nedsatte en Kommission, og hvad afviseserede den ved? Den afviseserede ved nogle Tillempler og Rettelser, ikke alene i Retning af, hvad der kunde være i Kjøbstædernes Lær, men ogsaa i Retning af, hvad der kunde baade Landet. Jeg skal saaledes nævne §§ 5, 8 og 12, der have en større Betydning for Landet end for Kjøbstæderne. Dette med Hensyn til Lovforslaget i Almindelighed.

Den ærede Landstingsmand for 9de Kred (Rasmussen) dvælede dernæst ved, at det ikke var berettiget fra Lovgivningsmagtens Side at træffe visse Foranstaltninger ligeoverfor den fri Næring; han fremhævede meget stærkt det aldeles Forkastelige i, at man satte visse Grændser for de Indvinders Virksomhed, som ikke have opnaaet en vis Alder; det, mente han, var det største Indgreb i deres frie Ret. Men har det ærede Medlem da ikke Die for, at Staten maa tage Initiativet i mange saadanne Forhold? Har det meget ærede Medlem ikke gjort den Erfaring, at Fattigbyrden har udvillet sig i høi Grad netop paa Grund af, at man ikke har havt Kanteler mod, at der stiftedes Familier under saadanne Forhold, hvor der manglede Sikkerhed for, at disse Familier kunde ernære sig. Man har i Næringsloven bortkastet Dugtighedsprøverne for Evende og Mestre, og er det saa ikke naturligt, at man søger Garantier mod Overfyldning paa Næringsomraadet deri, at man forlanger, at den, der vil ernære sig selvstændig, skal være i en moden Alder, hvor han virkelig kan skjønne, om han har Betingelserne for at kunne ernære sig eller ikke. Jeg har i mine